

2017-08-25

Tekniska nämnden

Dnr Ten 2015/787

Norra Igelbäckens naturreservat i Järfälla kommun

Förslag till beslut

Bygg och miljöförvaltningens förslag till tekniska nämnden

1. Beslut för bildande av Norra Igelbäckens naturreservat med tillhörande skötselplan sänds för yttrande till sakägare (markägare och innehavare av särskild rätt till marken), samtliga kommuner inom Igelbäckens avrinningsområde, Länsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Försvarsmakten och övriga berörda myndigheter och intresseorganisationer, i enlighet med 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
2. Tiden för yttrande blir 20171002-20171110, i överensstämmelse med 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Ärendet i korthet

Kommunstyrelsen beslutade 2015-12-14 att ge tekniska nämnden i uppdrag att inleda bildningsprocessen av naturreservat vid Igelbäcken. Avgränsning av naturreservatet och reservatsföreskrifterna ska utformas på ett sådant sätt att Igelbäckens behov av rent vatten säkras, att Barkarbystadens behov av dagvattenhantering säkras, och så att rekreationsmöjligheter mellan Barkarbystaden och Igelbäcken uppmuntras och tillåts utvecklas.

Bygg- och miljöförvaltningen har i enlighet med uppdraget utarbetat ett förslag till beslut om bildande av Norra Igelbäckens naturreservat med tillhörande skötselplan. Syftet med naturreservatet är att säkra de värdefulla livsmiljöerna i och omkring Igelbäcken, samt att de typiska växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer ska ha gynnsamt tillstånd. Syftet är också att skydda Igelbäckens flöden och höga vattenkvalitet, att tillgodose behovet av områden för friluftslivet, att säkra en viktig del i ett utpekat svagt samband i den gröna kil som området är en del av.

Förslaget bidrar till kommunens inriktningsmål i miljöplan 2016-2024, som anger att; ”Den biologiska mångfalden ska bevaras, nyttjas och utvecklas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas.”

Förslaget bidrar med 44 ha till kommunens effektmål i miljöplanen att ”Den sammanlagda arealen skyddad natur i Järfälla kommun ska öka från 2016 med minst 75 hektar innan år 2025”.

Förslaget ska remitteras till alla markägare, innehavare av särskild rätt, berörda statliga, regionala och kommunala instanser samt föreningar. Särskilt samrådsmöte kommer att hållas med länsstyrelsen.

I 24§ Förordningen om områdesskydd (1998:1252) enligt miljöbalken, anges att tiden för yttrande inte får sättas kortare än en månad. Remisstiden är satt till 6 veckor.

Efter samråd kommer förslaget bearbetas utifrån inkomna synpunkter. Det reviderade förslaget ska sedan godkännas i tekniska nämnden och beslutas av kommunfullmäktige.

Beroende på omfattningen av inkommande synpunkter och behovet att revidera förslaget, kan ett beslut om inrättande av reservatet fattas i kommunfullmäktige tre till sex månader efter samrådstidens slut.

Handlingar

1. Bygg- och miljöförvaltningens tjänsteskrivelse 2017-08-25
2. Beslut – Bildande av Norra Igelbäckens naturreservat, 2017-08-25
3. Bilaga 1 - Beslutskarta, 2017-08-25
4. Bilaga 2 - Översiktskarta, 2017-08-25
5. Bilaga 3 - Skötselplan Norra Igelbäckens naturreservat, 2017-08-25
6. Bilaga 4 - Skötselområdeskarta, 2017-08-25
7. Bilaga 5 - Friluftsanläggningskarta, 2017-08-25
8. Bilaga 6 - Zonkarta, 2017-08-25
9. Program för ett bostadsnära naturreservat i hjärtat av Järva, 2017-08-25
10. Ekonomisk kostnadskalkyl, 2017-08-25

Bakgrund

Vattendraget Igelbäcken är 10,5 kilometer lång och förbinder Säbysjön med havsviken Edsviken, där bäcken mynnar. Den är en av länets fiskartrikaste vattendrag och är också en mycket viktig spridningskorridor för växt- och djurliv i Järvakilen.

I Järfälla är den övre delen (1,4 kilometer) av Igelbäcken skyddad inom Västra Järvafältets naturreservat. Den södra delen inom Järfälla (0,9 kilometer) utgör den återstående sträcka, av Igelbäcken i sin helhet, som idag inte är skyddad. Nedströms Järfälla har Solna, Sundbyberg och Stockholm skyddat Igelbäcken genom att inrätta naturreservat respektive kulturreservat.

I början av 2003 gav dåvarande stadsbyggnadsnämnden miljö- och stadbyggnadskontoret i uppdrag att ta fram ett förslag till bildande av Igelbäckens naturreservat i Järfälla. Ett förslag togs fram och var ute på remiss under 2004. Uppdraget avstannade innan beslut till inrättande togs upp i kommunstyrelsen.

Alla länder i EU arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik, som styrs av ramdirektivet för vatten. I enlighet med direktivet beslutas statusklassning och miljökvalitetsnormer för vattenförekomster. Igelbäcken är sedan december 2016 en utpekad vattenförekomst, och i samband med detta beslutades även

miljökvalitetsnormen för Igelbäcken. Den ekologiska statusen i Igelbäcken är idag god, vilket är ovanligt för ett vattendrag i de urbana delarna av länet. När den ekologiska statusen är god får miljökvaliteten inte försämrats.

Planering av Barkarbystaden gick i och med Stockholmsöverenskommelsen 2013, in i ett nytt skede. Arbetet med bildande av naturreservat runt Igelbäcken återupptogs under januari 2016 efter KS-beslut 2015-12-14 att ge tekniska nämnden i uppdrag att inleda bildningsprocessen av naturreservat vid Igelbäcken. Uppdraget angav att ”Avgränsning av naturreservatet och reservatsföreskrifterna ska utformas på ett sådant sätt; att Igelbäckens behov av rent vatten säkras, att Barkarbystadens behov av dagvattenhantering säkras, och så att rekreativsmöjligheter mellan Barkarbystaden och Igelbäcken uppmuntras och tillåts utvecklas.”

Under 2016 hölls förvaltningsövergripande tjänstemannaworkshops som resulterade i ett program och en målbild för naturreservatet som uppfyller ovan uppdrag. ”Program för ett bostadsnära naturreservat i hjärtat av Järva” beskriver de aktuella förutsättningarna, workshopresultaten och ger en målbild för olika önskade kvalitéer i området.

Utifrån ovan program och genom avstämning med förvaltning för utbyggd tunnelbana (FUT) och Barkarbystadens systemhandlingsarbete har ett förslag tagits fram avseende beslut för bildande av Norra Igelbäckens naturreservat med tillhörande skötselplan.

Arbetsnamn för reservatet är Norra Igelbäckens naturreservat, men en formell namnsättning planeras beslutas under hösten 2017, i enlighet med gällande namnberedningsrutiner.

De delar av ett naturreservatsbeslut som får rättsverkan är syfte, avgränsning och föreskrifter. Dessutom ska en skötselplan fastställas av kommunfullmäktige vid inrättandet av reservatet.

Analys

Igelbäcken behöver en naturlig omgivning, till skillnad mot bebyggd och hårdgjord mark, för att vattenkvalitet inte ska försämrats och för att de värdefulla livsmiljöerna i och omkring Igelbäcken ska bibehållas. Genom att bl.a. ta bort kulverten och arbeta med breddningar/översilningsytor och avsläntningar/höljor av bäcken samt vegetation/träd i strandzonen skapas mer variationsrika miljöer runt Igelbäcken, där vatten kan fördröjas och renas. Genom att öka variation med olika småbiotoper i bäcken kommer också biologisk mångfald i bäcken att kunna öka. Reservatsförslaget möjliggör framtida restaurerings- och skötselåtgärder så att den biologiska mångfalden värnas.

Eftersom Igelbäcken tidvis har ett lågt vattenflöde är det viktigt att såväl vattenkvantitet som vattenkvalitet i bäcken inte påverkas negativt. Det ställer krav på att tillrinnande vatten inte omotiverat leds bort och att det är så rent att miljökvalitetsnormen för Igelbäcken inte riskerar att försämrats. Hanteringen av dagvatten från Barkarbystaden blir därför av största vikt för Igelbäcken. I systemhandling för Barkarbystaden har det tagits fram en dagvattenlösning som renar och fördröjer det tillrinnande vattnet i gränssnittet mellan bebyggelsen och

naturreservatet. Avgränsningen av naturreservatet har utformats så att Barkarbystadens rening av dagvatten placeras utanför naturreservatet. En zonindelning inne i reservatet kopplat till reservatsföreskrifterna har också införts i beslutet, för att ytterligare möjliggöra bygget för dagvattenhanteringen, den gröna kajen och bygget av tunnelbanan.

För boende i närområdet kommer naturreservatet att kunna bli ett värdefullt område för rörligt friluftsliv och möten. Förslaget möjliggör anläggning och utveckling av olika stråk, leder och målpunkter som kan skapa tillgänglighet och bidra till rekreativsmöjligheter och till en tydligare kanalisering av områdets nyttjande. Naturreservatet ska samordnas som en del av det större sammanhängande natur- och kulturmiljöområde som utgörs av övriga reservat på Järvafältet.

Överväganden

Järfälla kommun äger all mark som kommer att ingå i naturreservatet. Norra Igelbäckens naturreservat kommer omfatta 44 ha mark i sydöstra delen av Järfälla. Beslutet är förenligt med kommunens översiktsplan ”Järfälla – nu till 2030” och miljöplan 2016-2024. I översiktsplanen utpekas området som ekologiskt landskaps samband som är prioriterat att bevara och/eller förstärka som spridningskorridor mellan större grönområden. Förslaget bidrar till kommunens inriktningsmål i miljöplanen, som anger att; ”Den biologiska mångfalden ska bevaras, nyttjas och utvecklas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas.”

Förslaget bidrar även till kommunens effektmål i miljöplanen att ”Den sammanlagda arealen skyddad natur i Järfälla kommun ska öka från 2016 med minst 75 hektar innan år 2025”.

Områdes läge invid Barkarbystaden och dess öppenhet och natur gör det mycket värdefullt för det tätortsnära rörliga friluftslivet. Igelbäcken som rinner genom området är artrik och hyser bla den skyddsvärda gröningen längre nedströms. Området är viktigt för att säkra funktioner i Järvakilen, som är regionens mest centralt belägna gröna kil med en ovärderlig funktion som tätortsnära natur och biologisk spridningskorridor.

Samtidigt pågår stora stadsbyggnadsprojekt, som Barkarbystaden och tunnelbaneutbyggnaden, som också påverkar hur avgränsning och föreskrifter har utformats i förslaget.

Givet ovan skäl och förutsättningar och med beaktande av miljöbalkens försiktighetsprincip (2 Kap 3 §) har förslag till beslut för Norra Igelbäckens naturreservat dragit reservatsgränsen ca 180 m väster om Igelbäcken och i enlighet med kommungränsen i den östra och södra delen. Den befintliga bilvägen Norrviksvägen har inte tagits med i reservatsområdet för att undvika omotiverad tillståndshandling och oklar kostnadsfördelning och eftersom den inte har någon funktion som bidrar till att uppfylla naturreservatets syfte. Reservatet utgör den sista pusselbiten för att skapa ett skydd utefter hela Igelbäckens lopp.

Barnkonsekvensanalys

Beslutet och skötselplanen för naturreservatet ger förutsättningar för utveckling av flera olika friluftslivsanläggningar som kommer kunna bidra med mervärden för barns vistelse i området

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till naturreservatet är på ca 44 ha och Järfälla kommun äger all mark som kommer att ingå.

Med inrättandet av naturreservatet följer kostnader för inmätning, utmärkning, information. Dessa poster åligger bygg- och miljöförvaltningen och beräknas uppgå till ca 200 tkr. Budget för detta har äskats i investeringsbudget 2018-2019.

I skötselplanen skapas möjlighet för ett flertal olika åtgärder som kommer bidra till att syftet med reservatet uppfylls och att målbilden för reservatet kan uppnås. Dessa åtgärder utgörs dels av driftåtgärder och dels av olika restaurerings- och anläggningsåtgärder. De större restaureringsåtgärderna, som till exempel öppnande av kulvert och borttagande av delar av rullbana, påbörjas lämpligen först efter att arbetet med tunnelbanebygget avslutats och då byggnation av Barkarbystadens angränsande delar påbörjats. Uppskattad kostnad för investeringsåtgärder är på ca 35 miljoner kr.

Kostnadsuppskattning för driften enligt skötselplanen uppgår initialt till ca 150 000 kr per år för Norra Igelbäcken. Driftkostnaden belastar tekniska nämndens budget. Utöver detta tillkommer bygg- och miljöförvaltningens tillsyn om ca 50 000 kr vilket belastar miljö- och bygglovsnämnden budget.

Kostnaden för drift kommer att öka i takt med att olika restaurerings- och anläggningsåtgärder istandsätts och besöksstrycket på reservatet ökar. Efter att tunnelbaneutbyggnaden är klar och flertalet anläggningsåtgärder kunnat utföras beräknas driftkostnaden hamna på ca 500 000 kr per år.

En kostnadsuppskattning för drift och för investeringsåtgärder redovisas i handling – Ekonomisk kalkyl.

Slutsatser

Avgränsningen av naturreservatet och reservatsföreskrifterna har utformats så att de möjliggör att Igelbäckens behov av rent vatten säkras.

Avgränsningen av naturreservatet och reservatsföreskrifterna har utformats så att de möjliggör att Barkarbystadens behov av dagvatten säkras.

Avgränsningen av naturreservatet och reservatsföreskrifterna har utformats så att de möjliggör att rekreativsmöjligheter mellan Barkarbystaden och Igelbäcken uppmuntras och tillåts utvecklas.

Bygg- och miljöförvaltningen föreslår att beslut för bildande av Norra Igelbäckens naturreservat med tillhörande skötselplan sänds för yttrande till sakägare, länsstyrelsen, samtliga kommuner inom Igelbäckens avrinningsområde m.fl. under perioden 20171002-20171110.

Efter samråd och behandling av inkommande remissyttranden kan ett slutligt förslag sammanställas och överlämnas till kommunstyrelsen för beslut. Samtidigt som beslutet tas ska skötselplan för reservatet fastställas

Johan Bergman
Bygg- och miljödirektör

Katarina Ekestubbe
Kommunekolog

Beslutet ska skickas till

Enligt sändlista